

ARICILIKTA İLKBAHAR YEMLEMESİ

Enver ÖDER

Öğretim Görevlisi

At. Üniv. Ziraat Fakültesi

Bal arıları diğer çiftlik hayvanları gibi sürekli olarak ve günün belirli saatlerinde yemlenmeye gereksinme duymazlar. Doğada balözü ve çiçek tozu akımı devam ediyorsa bunları kovanlarına taşıyarak veya zamanında kovanlarına depoladıkları besin maddelerini tüketerek yaşamlarını sürdürürler. Ancak, arılarda zaman zaman besin kaynaklarının noksanlığında yemlenirler. Bal arılarını hangi koşullarda ve hangi teknikleri uygularken yemleyeceğimizi şu şekilde özetleyebiliriz:

1— İlkbaharın geç geldiği veya balözü akımı devamınca uçuş yapamadıkları kötü hava koşullarında, arıların gereksinmelerini karşılamak için.

2— Kıtık dönemlerinde veya balözü akımının genellikle zayıf ve yetersiz olduğu dönemlerde.

3— Yeni alınmış oğullar ile bölünerek alınan yapma oğullar, yeni düzenlenen kovancıklar veya gömeç örme ve yavru yetiştirmeye gereksinme duyan koloniler.

4— Denetlenen kovanlardan yeme gereksinme duyanlar ile birleştirme ve ana arı yetiştirme gibi tekniklerin uygulanmasında.

5— Arıların kendileri için yeterli balı depolayamadıkları için doğada yeterli balözünün olmadığı, kış yiyeceklerinin yetersiz olduğu yıllarda.

6— Çeşitli tarımsal ürünlerin döllenmeleri için kullanılan koloniler fazla balözü ve çiçek tozu toplayamadıklarından, bu kolonilerin gıda gereksinmelerini karşılamak için,

7— İlkbaharda bitki döllennesini istenilen düzeyde gerçekleştirebilmek ve kolonileri bal özü akımına hazırlayabilmek, koloni kadrolarını geliştirerek yavru yetiştirmeyi hızlandırmak

ve böyle kolonileri bölerek çoğaltmak veya silkerek yapma oğullar elde etmek için.

8— Tarımsal savaş alanlarında kullanılan zehirli ilaçların doğuracağı arı kayıplarını ortadan kaldırmak veya dengelemek amacıyla, bal arılarında yemleme yapılır.

İlkbahar yemlemesinin nedeni ve zamanı

Arı ailelerini yemlememizin temel iki nedeninden birincisi arıların açlıktan ölmelerini önlemek ikincisinde, ana arının yumurtlaması için gerekli uyarıyı yapmaktır. Yemlemeyle hem arı ailesinin her iş kolunda çalışan işçi arı kadroları geliştirilir hemde koloninin dengeli bir kadroyla bal akımı mevsimine girmesi sağlanmış olur. Dengeli bir kadro; koloni içerisinde değişik fizyolojik yaş gruplarında görev yapan işçi arı kadrolarının en iyi bir biçimde gelişmiş olmasına ve devamlılığına bağlıdır. Bu da koloninin yüksek düzeyde yavru yetiştirilmesiyle ilgilidir. Yavru yetiştirmede; uygun çevre koşullarına, yüksek verimli, yumurtlayıcı bir ananın varlığına, doğada ve kovanda yeterli ve kaliteli bal ve pollenin bulunmasına bağlıdır.

Bal özü akımı mevsimine girerken, kolonide genç işçi arı kadrolarının kuvvetli olmasının bal verimi yönünden önemi yoktur. Çünkü bu yaştaki işçi arılar kovan içi görevlerini tamamlayıp kırlarda çalışma yeteneği kazanamamışlardır. Burada bal üretimi yönünden önemli olan nokta; kovan içi görevlerini tamamlamış, 21 günlük; balözü çiçek tozu, su toplama ve taşıma yeteneği kazanmış genç işçi arı kadrolarının kuvvetli olması ve bu kuvvetliliğin bal özü akımı boyunca aynı düzeyde devam ettirilmesidir. Bal akımı boyunca kadroların aynı kuvvette devam ettirilmesi de; yemlemeye bal özü akımı başlangıcından en az 6 hafta önce başlamak ve ana arının günde ortalama 1500 yumurta yumurtlamasını sağlamakla olanaklıdır.

İşçi arı yumurtası, ana arı tarafından petek gözüne yumurtlandıktan 21 gün sonra ergin arı olarak çıkar. Gözden çıktıktan sonra, 21 günde, değişik fizyolojik yaşlarda, değişik kovan içi görevleri yaparlar. Yani bir işçi arının tarlada görev yapabilme yeteneğini kazanabilmesi için, yumurta petek gözüne yumurtlandıktan sonra 42 gün geçmesi gerekir. İşte ilkbahar başlangıcından bal özü akımı başlangıcına kadar olan zaman aralığında, arıların ister balı olsun ister olmasın, uygun çevre koşullarında kendi doğal besin maddelerine uygun, yemlerle yemlenerek,

hem aılıktan ölmeleri önlenir hemde kuvvetlenerek esas balözü akımına kuvvetli kadrolarla girmeleri sağlanır. Tarlada çalışan 21 günlük işçi arı kadrosu çok kuvvetli olacağından doğadaki bal özü ve çiçek tozu kaynaklarından en ekonomik şekilde yararlanırlar. Bal özü akımı mevsiminde, bal özü toplayan 21 günlük işçi arı sayısı ne kadar çok olursa kovana taşınan bal özü o kadar fazla ve elde edilen bal da o oranda yüksek olur. Böyle koloniler kısa süreli bal özü akımında bile diğerlerine göre en yüksek verimi sağlarlar.

Bal özü akımının bölgede hangi tarih de başladığı deneyli arıcılar tarafından bilinir. Yemlemeye bu tarihten 5-6 hafta önce başlanırsa kolonilerin kuvvetli olarak bal özü akımına girmeleri sağlanmış olur. Doğadaki bal özü akımı bilinen tarihten 1-2 hafta erken veya geç başlayabilir. Bunun için bal özü akımı başlangıcını kestirmek güçtür. Arıcılar mevsim başındaki koşulları göz önünde tutarak, kendi özel kayıtlarını, yöresel meteoroloji bültenleriyle karşılaştırarak aşağı yukarı bir gün kestirebilirler.

Beklenen esas bal özü akımından çok önce yemlemeye başlanırsa, bal özü akımına girmeden çok önce kolonilerde genç işçi arı kadroları aşırı derecede gelişir. Bal özü akımına kadar olan zaman aralığında kolonilerin aılıktan ölmelerini önlemek için yemlemeye devam edileceğinden, gerekli önlemler alınmadığından, neticede koloniler oğula gideceklerdir. Oğulla azalan kadrolar bal özü akımından istenilen şekilde yararlanamayacak ve bal verimi düşecektir. Eğer doğadaki bal özü akımı beklenenden çok erken başlarsa, gelişen kadrolar genç işçi arılardan oluştuğu için, bal özü akımından istenilen şekilde yararlanamayacaklar ve istenilen hasat artışını sağlayamayacaklardır. Görülüyor ki her iki durumda arıcıların aleyhindedir. O halde arıcı kendi bölgesini çok iyi tanımalı, hangi çiçeklerin ne zaman açtığını, arıların daha çok hangilerine konduğunu, ne kadar süre çiçekte kaldıklarını, bal özü akımı başlangıç ve bitiş tarihlerini dikkatlice not etmelidir.

Bal üretimi yalnız kolonideki 21 günlük işçi arı sayısının fazla oluşuna bağlı değildir. Ayrıca uygun balözü ve çiçek tozu kaynaklarının bolluğuna, niteliğine ve devamlılığına, bal özündeki şeker oranına, uygulanan tarım yöntemlerine, iklimin elverişli olmasına ve sonuç olarak arılıkta ve çevrede bulaşıcı arı hastalıklarının bulunup bulunmamasına da bağlıdır.

İlkbahar yemlemesi kolonilerin ivedi gereksinmelerini karşılamak için yapılması şarttır. İlkbahar yemlemesi bal durumu ister iyi olsun ister olmasın muhakkak yapılır. Koloninin yüksek düzeyde yavru yetiştirebilmesi ve bunu koruyup sürdürebilmesi için ilkbahara çıkan kolonide 7-9 kilo yeme eşdeğer 3-4 adet tam Langstrot çerçeve balın bulunması gerekir. Koloninin yavru yetiştirmeyi geriletip veya kesmemesi için yani, 50.000 işçi arı geliştirebilmesi için 23 kg. bala gereksinmesi vardır. Orta bir koloninin bile gelişip kuvvetlenebilmesi için en az 7 kg. balı olması gerekir.

Bal arılarının yemlenmelerinin önemini ve gıda gereksinmelerini aşağıda verilen bilgiler daha açık şekilde göstermektedir :

1— Uçan işçi arılar bir saatte 10 mg. şeker tüketirler. Uçan erkek arılar ise işçi arıların üç katı daha fazla yani, 30 mg, şeker tüketirler.

2— Bol bal özü akımında bir işçi arı her seferinde 30-40 mg. bal özü taşır. Bunun 10 mg.nı kendi enerji gereksinmeleri için kullanır. Kovana taşınan bal özünün % 54 ü bala dönüştürülür.

3— Bir araştırmaya göre; bir kg. bal özünün toplanabilmesi için arıların 500.000 - 600.000 uçuş yapmaları gerekmektedir. Bir kilo bal elde etmek için 1500 - 1600 çiçek gezilir. Üzerinde ortalama 30.000 çiçek bulunan bir ıhlamur ağacından arılar 24 saatte 100 gr. bal özü toplamışlar ve bundanda 44 gr. bal yapmışlardır. Bu çalışmaya göre her arının kovana getirdiği bal özü ortalama 20 mg. dir.

4— Başka bir araştırmaya göre; olağan koşullarda ortalama bir arı ailesinin yılda 180 kg. kadar bal toplayacağı saptanmıştır. Bunun 135-150 kg. kendi gereksinmeleri için harcanır, geriye kalan 30-45 kg. balda arıcının kendi üretimidir.

5— Ortalama bir arı ailesi yılda yaklaşık 60 kg. kadar çiçek tozu toplar. Bir arının erginleşinceye kadar 3.21 mg. nitrojene gereksinmesi vardır. Bunuda ortalama 145 mg. çiçek tozundan sağlar.

6— Bir koloninin yıllık su tüketimi kesin olarak bilinmemektedir. Yavru yetiştirme devresinde bir arı ailesinin günde 200 gr. su tüketebileceği hesap edilmiştir. Bir yılda kovana getirilen su toplamı bal özündeki su hesaba katılmayacak olursa yaklaşık 20 kg. kadardır. 50 kovanlık bir arılık da 227 lt. kadar temiz suya gereksinme vardır.